

No. 21 Mart 1967

HABER İSTANBUL

Picasso

ile hayat

PAOLO 1918 DE BİR RUS BALERİNİ OLAN OLGA İLE EVLENMİŞ ONDAN PAUL ADINI TAKTIĞI BİR OĞLU OLMUŞTU

Atelyesine çıktık ve sekreteri Mariette bize son resimlerini gösterdi Braque'ın. Resimlerin göze vatan yönü, gölge oyunları üzerinde çok çalışılmış olmasındı. «Fransız ressamlığına geri döndüğünü görüyorum. Ama biliyor musun, aslâ senin kübizmi geliştirebileceğini düşünmedimdi zaten.» Braque'ın durumu...dan, Pablo'nun bütün söyleceklerini müsbet karşılamağa karar verdiği anlaşılıyordu. Ve bize resimlerini göstermeğe devam etti.

Yemek saatinden bir saat kadar önce Pablo etrafı koklamağa başladı. «Çok iyi kokuyor. Yaşlımıyorsam, kızarmış bir kuzu.» diye de mırıldanıyordu bir yandan. Braque ise orali değildi ve, «Plâstik çalışmalarımı da görürseniz memnun olurum» diye cevap verdi Pablo'nun mırıldanmasına.

«Fena olmaz. Françoise sevinir» diye Pablo ile birlikte Braque'ı takip ettik. O bir at başı ve bir kadının küçük bazı relieilerini gösterdi önce. Nihayet bütün plâstikleri de görmüştük. O zaman Pablo gene başladı: «Kuzu tam olmuş gibi kokuyor. Herhalde artık olmuştu.»

HAYVAN RESİMLERİ VE YEMEK ODASI

Braque'ın cevabı gene yemek konusunu ilgisizdi: «Françoise'nin taş basmalarını da görmekten memnun olacağımı sanıyorum» V: bana taş basmalarını göstermeğe başladı. Ara sıra Marcelle, Braque'ın karısı, atelyeye gelip bakıyor ve hiç bir şey söylemeden, gülecek geri dönüyordu. Üçüncü gelişinde «Françoise'ya hayvan resimlerini göstermedin» dedi Pablo. Tabii ki, hayvan resimleri yemek odasında asılıydılar ve yemek masası üç kişi için hazırlanmıştı: Braque, karısı ve yeğeni...

BRAQUE'IN EVİNDEN AÇ AYRILDIK

Ben hayvan resimleri ile meşgulken Pablo; «Kuzu artık tamamen kızardı. Daha çok kızarırsa yazık olur» dedi. Braque hiç cevap vermedi ve bana hayvan resimlerini göstermeğe devam etti. Bunlar topu topu altı taneydi ve ebadiyete kadar sürmezdi bakmak. Bunun üzerine yarım saat sonra Pablo; «Yükarıda atelyende, iyi görmediğim yeni resimlerinden biri var. Çıkıp bir daha bakayım» dedi. Braque'ın yeğeni, işi olduğunu söyleyerek izin istedi ve biz tekrar yukarıya, atelyeye çıktık ve orada bir saat daha geçirdik, gördüğümüz resimleri yeniden gözden geçirmekle. Saat 16.30 olmuştu ve Pablo hırsından kuduruyordu evden ayrıldık. İki üç gün sonra, Braque'ın natür mortuunu eski yerine konmuş olduğunu gördüm. O süreden sonra, Pablo'dan «Biliyor musun? Braque'dan hoşlanıyorum» sözünü her duyduğumda şaşırarak durdum.

BANKAYI ZİYARET

Bir kış sabahı, güneş yatac

odasında görüldüğünde Pablo, «Hayatımın bir parçası olduğunla, hakkımda herşeyi bilmeni isterim. Rue Ravignan ve Baieau Lavoisier'i gördüm Seni önce oraya götürmemin nedeni, şairane anılarımı görmeni istemedim ve sen de benim geçmişim şairane yönlerinden birisin. Şimdi gerçekliğimin bir kısmısın. Bunun için geri kalanları da görmeni istiyorum. Bugün bankaya gitmem gerekiyor. Oradan işe başlayacağız.»

Pablo'nun bankası «Boulevard des Italiens'deki B.N.C.I.'nin merkezi idi ve muhteşem binasında resimlerinin çoğunu muhafaza ediyordu. Binanın dış görünüşü çok çirkin ve adi göründü bana. Asansörle aşağıya, daire şeklinde iki galerinin bulunduğu zemin kata indik. Bir delikten muhafızlar içeriye kontrol etmekteydiler. İyi bir günümde geçildim ve Pablo'ya kendimi Sing-Sing'de sandığımı söyledim. Aslında bankalardan hoşlanmıyordum pek.

«Güzel dedi, «Madem ki böyle şeylerden öğreniyorsun. Öyleyse para işlerimin yönetimini sana bırakayım. Çünkü böyle şeylerden hoşlanmayan insanlar kendilerine kolaylıkla hâkim olabilirler. İşlerini doğru yaptıklarından aslâ emin olmadıkları için ac, daha çok dikkat sarfediler işi yapmak için. Bu fikre hemen karşı çıktım. Çünkü çoğu zamanımızı Güney Fransa'da geçirmeğe başladığımız andan itibaren Sabartées'nin yerini almış ve isteğim dışında yazı işlerinin çoğunu yapmaya başlamıştım.

PAULO VE KADINLARI

Bankaya sık sık gitmeye başladık. Bir gün muhafızın gül-

mesi tuttu bizi görünce. Pablo gülünecek ne olduğunu sorduğunda şu cevabı aldı: «Şansınız var. Buraya gelen müşterilerimizin çoğu her yıl aynı kadınla gelirler ve her seferinde kadın biraz daha yaşlanmış görür. Oysa siz her seferinde başka bir kadınla geliyorsunuz ve her biri bir öncekinden daha genç oluyor.»

Pablo'nun resimlerinin durduğu yer iki odadan ibareti. Önce Renoir, Rousseau, Cézanne, Matise, Miro, Derain ve başkalarının tablolarını gösterdi. Kendi eserleri iki gruba ayrılmıştır: Bir odada 1935'e kadar olanlar, diğer odadaysa son on yıllikler vardı. Bütün resimleri imzalanmıştı. Atölyesinde ise imzalanmamış olanların bulunduğu hatırladım ve bunun sebebinin sorduğumda şu cevabı verdi: «Bir resim imzasızsa çalışıldığında ortadan kaldırmak güçtür. Elbette başka sebepler de var. Genellikle imza bir defa atıldıktan sonra kompozisyondan çıkartılması güç olan çirkin bir lekedir. Bunun için, genellikle satılan resimlerimi imzalıyorum. Burada gördüklerinin bazıları yıllarca önce satılmış olduğum ve sonra yeniden bana dönenlerdir. Atölyemde gördüğün imzasız tablolar ise, üzerlerinde daha çalışabileceğimi sandığım, bir bakıma tamamlanmamış olanlardır. İfade edebileceğim hepsini ifade ettiğime inandığımda imzalıyor ve buraya gönderiyorum.»

OLGA'YLA BİRLİKTE GEÇEN YILLAR

Gösterdiği resimlerin bazıları Olga ile birlikte yaşadığı sürede, aşağı yukarı onbeş yıl önce satın almış olduğu bir 18. yüz yıl sarayında, «Boisgeloup»

da veya «Rue La Boétie»da kiralamış olduğu evde yapılmışlardı.

Bana Olga ile birlikte geçirdiği zor yılları anlatmıştı. Rus «Diaghilew» balesinde balerin olan Olga ile 1918'de evlenmişti. Rus orta sınıfına mensup bir aileden geliyordu. «Diaghilew» in valerilerini seçmeden orijinal bir usulü vardı: Yarısı çok iyi balerin olacak diğer yarısı iyi bir sosyal geçmiş olan güzel kızlardan meydana gelecekti. İlk grup danstan hoşlanırları, ikinci grup ise kendilerini seyretmeye gelecekları seçiyorlardı böylece.

AYRI DÜNYALARIN İNSANLARI

O zamanlar Pablo koreograf Massin ve Strawinsky ile dostluk kurmuştu. O zamana kadar çevresi yeni çözümler arayan ressamlar, Gertrude Stein ve Wilhelm Uhde gibi eleştiriciler ve Apollinaire ve Max Jacob gibi bazı bohem yazar ve şairlerle çevriliydi. Diaghilew ile o zamana kadar yabancı olduğu bir dünyaya giriyordu ki, Olga ile evlenmesinde büyük rolü olmuştu. Konuşmalarından anladığım kadarıyla Pablo, iyi bir aileden gelen genç kadının kendisine faydalı bir partner olacağını düşünmüştü. Oysa Olga Pablo'nun ilham perisi olmaktan çok uzaktı. Çünkü ressamlıktan ve resimden hiç bir şey anlamıyordu. Olga sosyete'deki hayatına devam edeceğini, Pablo ise daha geniş ölçüde bohem hayatını devam ettirebileceğini düşünüyordu.

1923 DE OĞLU PAUL DOĞDU

O zamanlar Pablo'nun baş satıcısı olan Paul Rosenberg onlar için «Rue La Boétie» Nr. 23 e bir yer buldu. Olga burayı ideal ikametgâh olarak beğendiğinden oraya taşındılar. Pablo ise atölyesi olmadığından, evin büyük bir odasında çalışıyordu, ki bunun gerçek bir atölyenin faydalarına sahibolmadığı açıktı. Nitekim hem bu sebepten, hem de Olga ile münasebetinin iyi gitmemesinden ötürü, aynı binanın yedinci katında bir yer kiraladı ve burayı atölye olarak kullanmaya başladı. Bu aynı zamanda yalnız kalması için bir bahane oluyordu. 1923 de oğlu Paul doğunca Fransızların «L'Heaygh Life» dedikleri dadılı, oda hizmetçisi, açgözlü bir hayat bütün patırdısı ve pahalılığıyla başladı. İlkbaharda ve yazın Juan-les-Pins'e, Cap d'Antibes'e ve Monte Carlo'ya giderek, Paris'de olduğu üzere zamanlarının çoğunu kıyafet baloları, maskeli balolar'da Scott ve Zelda Fitzgerald'lar, Gerald Murphy'ler ve kont ve kontes Etienne de Beaumont ve diğer enternasyonal cennet kuşları ile geçiriyorlardı.

(Devamı var)